

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Mariana Vikström, (marvi36), Direktör

Granskad av: Mariana Vikström, (marvi36), Direktör

Godkänd av: Regionstyrelsen, (RS),

Giltig från: 2026-05-05

Giltig till: 2030-12-31

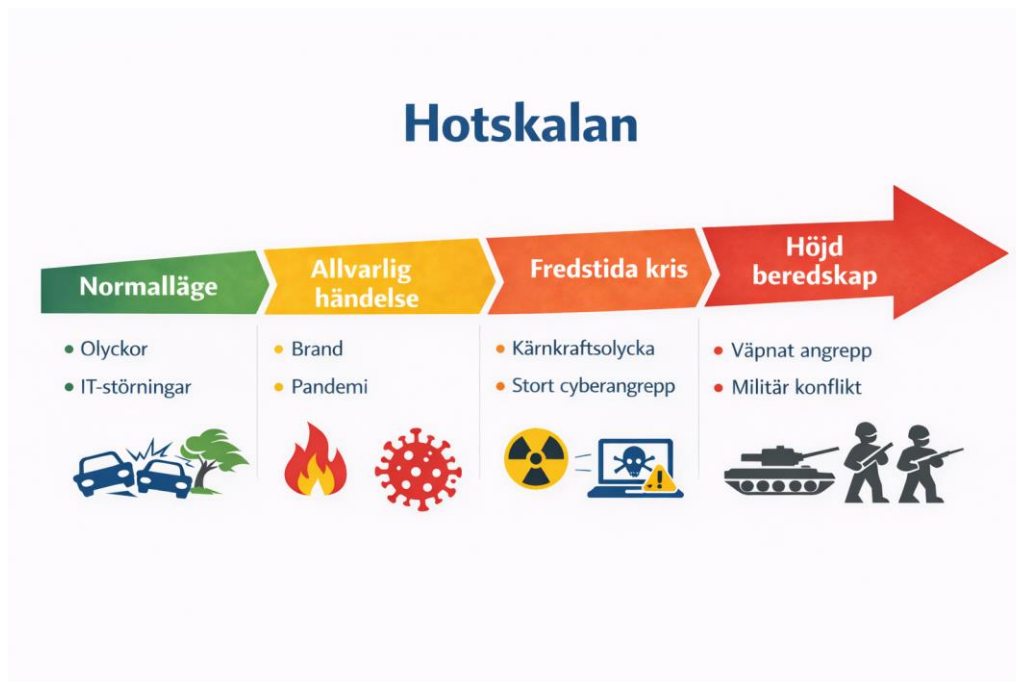
Regiongemensam plan för utveckling av säkerhet och civil beredskap 2026 - 2030

Innehållsförteckning

Inledning	3
Huvudansvar för måluppfyllelse	4
Mål.....	5
1. Säkerställa viktiga samhällsfunktioner.....	5
2. Bidra till det militära försvarets förmåga	8
3. Skydda civilbefolkningen	10
4. Upprätthålla försvarsviljan och samhällets motståndskraft	11
Bilaga: Ordlista	14
Bilaga: Centrala lagar, förordningar och föreskrifter.....	16

Inledning

Det förändrade säkerhetsläget i världen innebär att det civila försvaret i Sverige är under uppbyggnad och regionerna kravställs på säkerhets- och beredskapsförmågor längs hela hotskalan. Nya och uppdaterade lagar inom exempelvis kris och beredskap, cybersäkerhet och hälso- och sjukvård ställer ökade krav på planering, robusthet och ledning än tidigare. Västra Götalandsregionen (VGR) ska även kunna bidra med sin del i totalförsvaret i enlighet med det som anges i Utgångspunkter för totalförsvaret 2025 – 2030 (FM2025-19772:2, MSB 2025-08877).

Genom avsiktsförklaringar i policyn för säkerhet och beredskap 2025–2029 samt mål i regionfullmäktiges budget för 2026 om att stärka beredskapen och motståndskraften har VGR satt sin ambitionsnivå inom området. Denna plan syftar till att möta de krav och ambitioner som både staten och VGR: s egen politiska ledning ställer på verksamheterna när det gäller säkerhet och civil beredskap.

Planen ska bidra till att utveckla VGR: s totala förmåga att hantera fredstida kriser samt bidra till Sveriges totalförsvaret i avskräckningssyfte likväl som vid höjd beredskap. Målen ska ge inriktning för VGR: s samlade arbete med säkerhet och civil beredskap liksom för respektive nämnd och styrelse att utforma prioriterade åtgärder inom sina respektive ansvarsområden.

Planen är långsiktigt men revideringar sker vid behov utifrån förändrade krav och beslut. Uppföljning av målen görs årligen inom ramen för ordinarie uppföljnings- och rapporteringsrutiner.

Huvudansvar för måluppfyllelse

Arbetet med måluppfyllelse ska ske inom ramen för regionstyrelsens övergripande lednings- och samordningsansvar för säkerhet och civil beredskap. Regionstyrelsen samordnar även arbetet med prioriterade åtgärder och stöttar övriga nämnder och styrelser i deras arbete med att utveckla säkerhets-, och beredskapsförmågor inom sina respektive ansvarsområden.

Mål

Västra Götalandsregionen (VGR) ska med sitt säkerhets- och beredskapsarbete bidra till Sveriges civila beredskap och de fyra mål som anges av Myndigheten för civilt försvar (MCF):

1. Säkerställa viktiga samhällsfunktioner
2. Bidra till de militära försvarets förmåga
3. Skydda civilbefolkningen
4. Upprätthålla försvarsviljan och samhällets motståndskraft

Målen i detta dokument är formulerade som förmågor eftersom VGR behöver utveckla ett antal färdigheter och kompetenser för att kunna hantera såväl fredstida kriser som höjd beredskap samt bidra till Sveriges totalförsvar.

1. Säkerställa viktiga samhällsfunktioner

Samhällsviktig verksamhet är verksamhet som behöver upprätthållas för att säkerställa samhällets funktionalitet och skydda människors liv och hälsa. Definitionen av vad som är VGR: s samhällsviktiga verksamhet kommer göras i samband med upprättandet av den regionala risk- och sårbarhetsanalysen (RSA: n).

För att VGR: s samhällsviktiga verksamhet, där tyngdpunkten ligger på hälso- och sjukvård och kollektivtrafik, ska kunna upprätthållas i fredstida kris och höjd beredskap krävs det att åtta förutsättningar finns på plats. Om ett av områdena brister påverkas de övriga vilket innebär att samtliga områden behöver fungera tillsammans för att skapa en robust och uthållig beredskap. Dessa förutsättningar kallas inom VGR för de åtta interberoendena:

De åtta interberoendena

1. Ledning, styrning, och personal med adekvat kompetens
2. Informations- och kommunikationssystem

3. Medicinska gaser, läkemedel och förbrukningsmaterial
4. Avfall, smitta och sanitet
5. Fysisk säkerhet och skydd
6. Logistik, transporter och försörjningskedjor
7. Nödbränsle och nödvatten
8. Verksamhetsprioritering och etisk beredskap

Med anledning av interberoendet är det viktigt att VGR undviker stuprörstänk och arbetar samordnat och med helhetsperspektiv vid utveckling och planering av sin säkerhet och civila beredskap.

MÅL FÖR ATT SÄKERSTÄLLA VIKTIGA SAMHÄLLSFUNKTIONER	
MÅL 1.1	<p>VGR har i förväg identifierat och prioriterat vad som är samhälls- och totalförsvarsviktiga verksamhet och har förmågan att upprätthålla dessa verksamheter på en tolerabel nivå under fredstida kriser och höjd beredskap i tre månader, varav 2 veckor med egna resurser.</p> <p>Beskrivning För att nå målet behöver VGR exempelvis säkerställa kontinuitet i samhällsviktig verksamhet samt värdera i vilken mån privata vårdgivare och kritiska leverantörer behöver upprätthålla sin verksamhet vid kris och höjd beredskap.</p> <p>Beredskapslager av prioriterade varor och läkemedel behöver byggas upp och kritiska försörjningsflöden säkras och planer behöver tas fram för hur kollektivtrafik och transporter kan ställas om för att stödja prioriterad verksamhet.</p> <p>VGR behöver även utveckla en flexibel vårdorganisation som kan hantera ett kraftigt ökat och förändrat vårdbehov genom omfördelning av personal, snabb ökning av vårdplatser och tillgång till alternativa vårdlokaler. Personal behöver utbildas och övas i krigsvård för att kunna arbeta under svåra förhållanden och med begränsade resurser.</p>

MÅL 1.2	<p>VGR har under högsta beredskap förmåga att både, personellt, lokalmässigt och tekniskt, hålla legala politiska sammanträden samt leda som en del i den nationella ledningsstrukturen.</p> <p>Beskrivning För att uppnå målet krävs exempelvis utrustning som säkerställer att de styrande förtroendevalda, vid höjd beredskap, kan nås, att de finns ersättare vid behov och att de förtroende valda är utbildade och övade i krisscenarion. VGR behöver även ha krisledningslokaler med ändamålsenlig utrustning, skydd och försörjning samt rutiner för hur det förtroendevalda sammanträder när ordinarie former måste frångås. Det behövs även kontinuitetsplaner som anger alternativa former för beslutsprocesser, kallelser, protokollföring och justering och utbildade och övade förtroendevalda.</p>
MÅL 1.3	<p>VGR har en robust och uthållig krisledningsorganisation med förmåga att leda samordnat och uthålligt under fredstida kriser och höjd beredskap samt skyndsamt återställa funktionalitet till önskat läge.</p> <p>Beskrivning För att nå målet behöver roller, ansvar och beslutsvägar för både tjänstepersoner och förtroendevalda vara fastställda och kända i organisationen. Det innebär också att ett tillräckligt antal medarbetare har utsetts, utbildats och övats för att kunna ta olika roller och funktioner i krisorganisationen samt avlösa varandra så att organisationen kan vara verksam dygnet runt under en längre tid.</p>
MÅL 1.4	<p>VGR har förmågan att förebygga cyberangrepp och vid angrepp skydda, begränsa omfång och skyndsamt återhämta tidskritisk, samhälls- och totalförsvarsviktig verksamhet.</p> <p>Beskrivning För att nå målet behöver VGR exempelvis identifiera och skydda tidskritiska och samhällsviktiga system samt vidta tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder.</p>

	Riskhantering behöver bli en integrerad del av VGR: s ledning och verksamheter behöver prioritera sina IT-system så att återställning kan ske i rätt ordning vid störningar eller angrepp.
MÅL 1.5	<p>VGR har förmågan att, även vid höjd beredskap, skydda säkerhetsklassad verksamhet och information.</p> <p>Beskrivning</p> <p>Vid höjd beredskap ökar hotet om spioneri, sabotage och terrorism väsentligt och då behöver VGR ha förberedda former för att kunna tillämpa ett ännu striktare säkerhetsskydd.</p>

2. Bidra till det militära försvarets förmåga

Regionerna ska planera och anpassa sin verksamhet så att de kan bidra till det militära försvarets behov vid höjd beredskap. Det innebär bland annat att kunna ställa om och utöka hälso- och sjukvårdens kapacitet för att hantera en stor ökning av patienter, inklusive civila, militär personal och evakuerade.

I utgångspunkter för totalförsvaret 2025 – 2030 (FM2025-19772:2, MSB 2025-08877) anges sju typsituationer som Sverige ska planera för att klara av och i det har VGR en roll att stötta Försvarmakten:

De sju typsituationerna

- 1. Hybrida hot** - Påverkan och angrepp under gränsen för krig, exempelvis cyberangrepp, sabotage, desinformation och störningar mot samhällsviktig infrastruktur.
- 2. Världlandsstöd** - Sverige tar emot och stödjer allierade militära styrkor med exempelvis transporter, sjukvård, basering och försörjning.
- 3. Anfall mot norra Sverige** - Ett begränsat eller mer omfattande militärt angrepp riktat mot norra Sverige, där både civilt och militärt försvar behöver agera tillsammans.

4. *Anfall mot Gotland* - Militärt angrepp mot Gotland med behov av snabba militära och civila åtgärder för att skydda territoriet och befolkningen.
5. *Fjärrangrepp* - Angrepp med långräckviddiga vapensystem, exempelvis robotar eller drönare, mot infrastruktur, städer eller militära mål i Sverige.
6. *Förstärkning av alliansens norra flank* - Sverige stödjer militära operationer i norra Europa genom att möjliggöra transporter, basering och försörjning av allierade styrkor.
7. *Förstärkning av alliansen i Baltikum* - Sverige bidrar till att förstärka NATO:s försvar i Baltikum, vilket innebär omfattande transporter och stöd från svenskt territorium.

MÅL FÖR ATT BIDRA TILL DET MILITÄRA FÖRSVARETS FÖRMÅGA	
MÅL 2.1	<p>VGR har förmåga att bistå Försvarsmakten utifrån samtliga sju typsituationer som anges i utgångspunkter för totalförsvaret 20205–2030.</p> <p>Beskrivning</p> <p>För att nå målet behöver VGR, i nära samverkan med Försvarsmakten, analysera krigspanoramata utifrån de sju typsituationerna och identifiera vilka förmågor som behöver utvecklas. Det kan till exempel handla om att tillhandahålla hälso- och sjukvård till soldater från såväl Sverige som utländska styrkor, bistå med transporter vid evakuering av invånare samt delta i planering och större militära övningar tillsammans med Försvarsmakten och andra aktörer.</p>

3. Skydda civilbefolkningen

Vid fredstida kriser och höjd beredskap kommer VGR att behöva hantera ett avsevärt ökat och förändrat vårdbehov. Utöver den egna befolkningen kan regionen behöva ge vård till flyktingar, patienter från andra Nato-länder samt militär personal, såväl svensk som utländsk. Det innebär inte bara kraftigt ökade vårdvolymerna utan också krav på andra typer av medicinska insatser, svåra prioriteringar och omställning av vården, samtidigt som ordinarie lokaler, transporter och infrastruktur kan vara störda eller skadade.

Regionerna har även en viktig roll i att stödja med transporter vid evakueringar och inrymningar samt bidra till samordnad information för att skapa förtroende och minska oro. Som fastighetsägare har VGR även vissa skyddsrum som ska kunna iordningsställas inom 48 timmar för att skydda medarbetare och patienter.

MÅL FÖR ATT SKYDDA CIVILBEFOLKNINGEN	
MÅL 3.1	<p>VGR har förmågan att, under Länsstyrelsens ledning, bidra till en aktuell lägesbild och utifrån den nå ut med korrekt och hjälpsam information till de som bor och vistas i Västra Götaland vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.</p> <p>Beskrivning</p> <p>För att nå målet behöver VGR ha säkrat samverkans- och kommunikationsformer med Länsstyrelsen och andra relevanta aktörer samt förberett kommunikationskanaler för att snabbt kunna nå ut i sin egen organisation samt till de som bor och vistas i Västra Götaland.</p> <p>VGR behöver även skapa system och rutiner för att snabbt samla in, analysera och dela sin egen lägesbild och förmåga.</p>

MÅL 3.2	VGR har förmågan att, på 48 timmar, iordningsställa befintliga skyddsrum i VGR: s egna fastigheter. Beskrivning För att nå målet behöver VGR ha kartlagt sina skyddsrum, planerat för iordningställande, säkerställt utrustning och personal samt etablerat rutiner och samordning så att skyddsrummen snabbt kan tas i bruk vid behov.
----------------	--

4. Upprätthålla försvarsviljan och samhällets motståndskraft

Demokratiska värderingar och processer utgör grunden för ett fritt, rättssäkert och stabilt samhälle. Vid fredstida kriser, höjd beredskap och krig ska dessa värden försvaras och upprätthållas. Alla ska behandlas lika inför lagen, individens fri- och rättigheter ska värnas, maktmissbruk ska motverkas och folkets inflytande bestå genom demokratiska beslutsprocesser. Regionerna har en viktig roll i att upprätthålla demokratiska processer och stärka förtroendet för samhällets institutioner även under svåra förhållanden. När principer som öppenhet, rättssäkerhet och delaktighet värnas stärks tilliten till samhället och viljan att bidra.

Försvarsviljan i en region är i hög grad beroende av medarbetarnas motivation, trygghet och förståelse för sin roll i totalförsvaret. Genom tydlig ledning, goda arbetsförutsättningar samt utbildning och övning stärks medarbetarnas förmåga att arbeta uthålligt även vid kris och krig. Tydlig och tillförlitlig information bidrar till trygghet och förtroende hos både medarbetare och invånare. Medarbetarnas engagemang och uthållighet är därmed en central del av regionens motståndskraft.

Vid ett långvarigt krigsscenario kan det även krävas uthållig utvecklings- och återuppbyggnadsförmåga för att successivt återställa samhällets funktionalitet.

MÅL FÖR ATT UPPRÄTTHÅLLA FÖRSVARSVILJAN OCH SAMHÄLLETS MOTSTÅNDSKRAFT	
MÅL 4.1	<p>VGR har förmågan att leda, motivera och trygga sina medarbetare i svåra situationer som kommer av fredstida kriser och höjd beredskap.</p> <p>Beskrivning För att nå målet behöver VGR utbilda och öva chefer i att leda verksamhet under pressade förhållanden, säkerställa tydliga roller och ansvar i kris- och krigsorganisationen. VGR behöver också säkerställa rutiner och stöd för arbetsmiljö, krisstöd och intern kommunikation.</p>
MÅL 4.2	<p>VGR har förmågan att motverka desinformation och påverkanskampanjer.</p> <p>Beskrivning För att uppnå målet behöver VGR ha system och rutiner för att kunna upptäcka informationspåverkan, analysera den, samverka med andra aktörer och snabbt kommunicera korrekt information till medarbetare, invånare och media.</p>
MÅL 4.3	<p>VGR har förmågan att, vid fredstida krissituationer och höjd beredskap, nyttja resurserna i icke samhälls- och totalförsvarsviktig verksamhet för att stötta där behovet är som störst liksom att upprätthålla försvarsvilja och demokratiska värden.</p> <p>Beskrivning För att uppnå målet behöver VGR identifiera vilka verksamheter, lokaler, kompetenser och personalresurser som kan omdisponeras, VGR behöver också planera för hur exempelvis kultur-, biblioteks- och folkbildningsverksamheter kan bidra till informationsspridning, mötesplatser och aktiviteter som stärker sammanhållning, försvarsvilja och demokratiska värden.</p>

MÅL 4.4	<p>VGR har förmågan att, vid höjd beredskap, skydda kulturarv, samlingar och strategiska kunskapstillgångar.</p> <p>Beskrivning</p> <p>För att nå målet behöver VGR identifiera vilka kulturarv, samlingar och kunskapstillgångar som är särskilt skyddsvärda samt planera för hur dessa kan skyddas. Det kan till exempel handla om att ta fram skydds- och evakueringsplaner, säkerställa lämplig förvaring och dokumentation samt vidta åtgärder för att minska risken för skador, förstörelse eller förlust.</p>
----------------	---

Bilaga: Ordlista

Civil beredskap

Civil beredskap handlar om att samhällets civila aktörer, myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv och organisationer ska kunna förebygga och hantera allvarliga störningar och samtidigt upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Det handlar om att vård, transporter, kommunikation och försörjning ska fungera även i vid höjd beredskap.

Civilt försvar

Civilt försvar är den del av totalförsvaret som handlar om samhällets civila verksamheter och deras förmåga att fungera vid krig eller krigsfara. Det civila försvaret och det militära försvaret utgör tillsammans totalförsvaret.

Fredstida krissituation

En fredstida kris kan exempelvis vara en cyberattack, pandemi, eller en kärnkraftsolycka. Det är händelser som regionen inte kan hantera med ordinarie organisation, ledningsstrukturer utan kräver att regionen leder, prioriterar och beslutar på ett annat sätt för att hantera krisen. En fredstida kris kan ha nästan lika allvarliga konsekvenser för en region som krig men inträffar under fredliga förhållanden då Sverige inte är i höjd beredskap och när andra lagrum och adderade regionala uppgifter gäller.

Höjd beredskap

Ett tillstånd som regeringen beslutar om när Sverige hotas. Det kan vara skärpt beredskap eller högsta beredskap. När Sverige är i krig eller om regeringen beslutar att landet ska agera som om det är i krig. Alla samhällsfunktioner ska då ställas om för att försvara landet. Utöver sina ordinarie uppgifter har regionerna vid höjd beredskap och krig i uppgift att stödja Försvarmakten med exempelvis vård av militär och evakuering av invånare.

Kontinuitet

Kontinuitetshantering handlar om att förbereda verksamheten så att den kan fortsätta fungera trots störningar.

Kontinuitetshantering ska göras för samhällsviktig och totalförsvarsviktig verksamhet i VGR. Det är inget som görs en gång utan något som ska uppdateras och övas löpande. Metodiken för att kontinuitetshandera bygger på att:

- identifiera resursberoenden som måste säkras för att upprätthålla samhällsviktiga och/eller totalförsvarsviktiga verksamheter
- identifiera vilka IT-system som är nödvändiga för att upprätthålla samhällsviktiga och/eller totalförsvarsviktiga verksamheter
- genomföra riskminimerande åtgärder
- ha reservrutiner och återställningsplaner för kritiska resursberoenden och IT-system
- ha en prioriteringsordning för i vilken ordning olika resurser och IT-system ska återställas

Samhällsviktig verksamhet

Samhällsviktig verksamhet är verksamhet som behöver upprätthållas för att säkerställa samhällets funktionalitet och skydda människors liv och hälsa.

Säkerhetsskydd

Skydd mot spioneri, sabotage, terrorism eller andra hot som kan skada, inte bara VGR, utan Sveriges säkerhet.

Totalförsvaret

All verksamhet i Sverige som behövs för att förbereda och skydda landet vid krig. Det består av det militära försvaret och det civila försvaret.

Totalförsvarsviktig verksamhet

Verksamhet som är nödvändig för att Sverige ska kunna förbereda sig och fungera under krig och krigsfara.

Bilaga: Centrala lagar, förfordningar och föreskrifter

Nedan följer de mest centrala lagarna, förfordningarna, föreskrifterna eller motsvarande som kravställer regioner på förmågor eller uppgifter inom säkerhet och beredskap.

Lag	Förfordning	Föreskrift
Lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap	Förfordning (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap Förfordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap	Ingen föreskrift finns som är direkt kopplad till lagen eller förfordningen.
Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt	Förfordning (1995:238) om totalförsvarsplikt	Ingen föreskrift finns som är direkt kopplad till lagen eller förfordningen.
Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)	Förfordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH)	Föreskrifter och allmänna råd om landstings risk- och sårbarhetsanalyser (MSB FS2015:4 och MSB FS2015:5)
Lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer		

<p>och höjd beredskap (LKRB)</p> <p>Obs! ej gällande kommande lag som ersätter LEH.</p>		
<p>Lagen (2006:546) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap.</p>	<p>Förordningen (2006:639) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap Och krig</p>	<p>MSBFS 2025:1 föreskrifter och allmänna råd om planläggning för utrymning under höjd beredskap.</p>
<p>Ingen lag finns.</p>	<p>Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap</p> <p>Indirekt styr regionernas arbete genom krav på samverkan med statliga myndigheter.</p>	<p>Ingen föreskrift finns som är direkt kopplad till lagen eller förordningen.</p>
<p>Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)</p>	<p>Ingen förordning finns som är direkt kopplad till lagen.</p>	<p>Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap (SOSFS 2013:22)</p>
<p>Säkerhetsskyddslag (2018:585)</p>	<p>Säkerhetsskyddsförordning (2021:955)</p>	<p>PMFS 2022:1 – Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd</p>
<p>Cybersäkerhetslag (NIS2-direktivet) Observera att lagen inte trätt i kraft än men att det tagits hänsyn till de föreslagna</p>	<p>Ingen förordning finns som är direkt kopplad till lagen.</p>	<p>Ingen föreskrift finns som är direkt kopplad till lagen eller förordningen.</p>

bestämmelserna i lagrådsremissen.		
<p>Lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare.</p> <p>(CER-direktivet)</p> <p>Observera att lagen inte trätt i kraft än men att det tagits hänsyn till de föreslagna bestämmelserna i lagrådsremissen.</p>	Ingen förordning finns som är direkt kopplad till lagen.	Ingen föreskrift finns som är direkt kopplad till lagen eller förordningen.
<p>Natos artikel 3 och 5</p> <p>Observera att det inte finns någon svensk lag som direkt krävställer regioner utan att artiklarna endast träffar Sverige som stat.</p>	Ingen förordning finns som är direkt kopplad till artiklarna.	Ingen föreskrift finns som är direkt kopplad till artiklarna.
<p>Utgångspunkter för totalförsvaret 2025 - 2030.</p> <p>Observera att detta inte är en lag eller direkt styrande för regioner men ett underlag för att analysera, identifiera och genomföra åtgärder.</p>		

Information om handlingen

Handlingstyp: Plan

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Mariana Vikström, (marvi36), Direktör

Granskad av: Mariana Vikström, (marvi36), Direktör

Godkänd av: Regionstyrelsen, (RS),

Dokument-ID: RS10162-1596316381-422

Version: 1.0

Giltig från: 2026-05-05

Giltig till: 2030-12-31